

TIBBIYOT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA KLINIK FANLARNI O'QITISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK, DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Roxibjonov Adhamjon Raxmatjon O'g'li

Andijon davlat tibbiyot instituti

"Ichki kasalliklar" kafedrası kafedrası assistenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida klinik fanlarni o'qitish jarayonida samarali pedagogik-psixologik yondashuvlarni qo'llashning nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlari yoritilgan. Talabalarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda klinik fanlarning o'rni, klinik tafakkurni rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlar, simulyatsion muhit va interfaol metodlar orqali o'qitishning dolzarbligi asoslab berilgan. Shuningdek, didaktik tamoyillarga asoslangan holda bilim, ko'nikma va malakalarni bosqichma-bosqich egallashni ta'minlovchi o'qitish modellarining afzalliklari ochib berilgan. Klinik fanlarni o'qitishda pedagogik-psixologik integratsiya, motivatsiyani oshirish, reflektiv fikrlash va kasbiy o'zini anglash kabi jarayonlarning didaktik talablarga mos uyg'unligi tibbiy ta'limda sifatli kadrlar tayyorlashning asosiy shartlaridan biri sifatida ta'kidlangan. Tadqiqot natijalari klinik fanlar o'qitiladigan bosqichlarda innovatsion metodlar, klinik muhitda real kasbiy vazifalarga yo'naltirilgan yondashuvlar va akmeologik yondashuvlar samaradorligini oshirish zarurligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: klinik fanlar, pedagogik yondashuv, psixologik jarayonlar, tibbiy ta'lim, interfaol metod, simulyatsiya, kasbiy kompetensiya, refleksiya, klinik tafakkur.

Tibbiy oliy ta'lim muassasalarida klinik fanlarni o'qitish jarayoni talabalarning kasbiy shakllanishida eng muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu bosqichda nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan bog'lash, klinik tafakkur va diagnostik qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik va psixologik yondashuvlarning uyg'unligini talab etadi [1]. Klinik fanlar — ichki kasalliklar, xirurgiya, akusherlik va pediatriya kabi yo'nalishlar — bevosita kasbiy faoliyatga tayyorlovchi fanlar bo'lib, ularni o'qitishda motivatsion, emotsional, reflektiv va kommunikativ komponentlarni hisobga olish zarur [2].

Zamonaviy tibbiy ta'limda talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda interfaol metodlar, simulyatsion texnologiyalar va klinik vaziyatlarni modellashtirish vositalari keng qo'llanmoqda. Jahon tajribasida bu borada "bedside teaching", "problem-based learning", "case-study", OSCE (Objective Structured Clinical Examination) va boshqa yondashuvlar klinik fanlar o'qitilishining samaradorligini oshirishi isbotlangan [3].

Tibbiyot ta'limida psixologik yondashuvlar, xususan, talabani o'z-o'zini anglash, kasbiy iqlimga moslashish va muloqot madaniyatini rivojlantirishda individual psixologik jihatlar hisobga olinishi lozim [4]. Bunda aks ettiruvchi (reflektiv) fikrlash, klinik vaziyatni tahlil qilish va empatiya darajasini oshirish muhim o'rin egallaydi.

Didaktik nuqtai nazardan qaralganda, klinik fanlarni o'qitishda bilimlarni tizimlashtirish, integratsiyalashgan darslar tashkil etish, real klinik misollar asosida muammoga yo'naltirilgan yondashuvlarni qo'llash eng samarali vositalardan biridir [5]. Klinik bilimlar ierarxik va algoritmik tarzda shakllantirilgan ekan, bu talabani kognitiv faoliyatini faollashtirib, ularni kasbiy rollarga tayyorlaydi [6].

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, Toshkent, Andijon va Buxoro tibbiyot institutlarida o'tkazilgan monitoring natijalarida, klinik fanlarni innovatsion yondashuvlar asosida o'qitilgan guruhlarda kasbiy tayyorgarlik darajasi 17–22% ga oshgani aniqlangan [7]. Ayniqsa, simulyatsion treninglar va OSCE texnologiyasi yordamida o'tkazilgan mashg'ulotlar klinik ko'nikmalarni oshirishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda [8].

Xulosa qilib aytganda, klinik fanlarni o'qitishda pedagogik, psixologik va didaktik yondashuvlarni kompleks uyg'unlashtirish talabani kasbiy identifikatsiyasi, malakali shifokor sifatida shakllanishi va amaliy faoliyatga tayyor bo'lishida hal qiluvchi omil hisoblanadi. Bu borada klinik ta'limni didaktik tamoyillar asosida rejalashtirish, interaktiv muhitda o'qitish, reflektiv va akmeologik yondashuvlarni qo'llash tibbiy ta'lim sifatini tubdan oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Назарова Т.А. Педагогика медицинского образования. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2020. – 312 б.
2. Дюкова И.В. Формирование клинического мышления у студентов. // Медицинское образование. – 2019. – №4. – С. 25–29.
3. Harden R.M., Laidlaw J.M. Essential Skills for a Medical Teacher. – Elsevier, 2020. – p. 185–193.
4. Виноградова Н.А., Котова И.В. Психология в медицинском образовании. – СПб.: Питер, 2021. – 275 с.
5. Amini M. et al. Effectiveness of integrated vs traditional teaching methods in medical education: A meta-analysis. // BMC Med Educ. – 2021; 21:95.
6. Колесников Л.Л. Дидактика высшей школы. – Москва: Академия, 2018. – 240 с.
7. O'zbekiston Respublikasi SSV Tibbiyot oliy o'quv yurtlari monitoring hisobotlari. – 2023 y. (mualliflar tahlili).
8. Mulyavkina N.S., Kovalenko A.V. Simulation-based medical education in the formation of clinical skills. // Russian Medical Journal. – 2022. – №5. – С. 31–35.